

**Magisterské diplomové práce
z klasické filologie, klasické
archeologie, starověkých dějin,
latinské medievistiky, neolatinistiky
a novořečtiny obhájené na českých
a slovenských univerzitách
v roce 2011/2012**

I.

FF UK v Praze – Ústav řeckých a latinských studií
(připravil Jan SOUČEK)

Magisterské diplomové práce

Autor: Martina EVJÁKOVÁ

Název: *O významu smrti u stoiků a epikúrejců*

Vedoucí práce: Mgr. Sylva Fischerová, Ph.D.

Obor: řečtina

Počet stran: 100

Jádrem práce je představení a srovnání názorů na fenomén smrti z perspektivy pojetí duše u příslušníků dvou významných helénistických filosofických škol – u starých stoiků a u Epikúra. Problému je věnována pozornost nejprve z fyzikálního hlediska. Epikúros i stoikové jsou zastánci substanciální (a nikoli individuální) nesmrtelnosti duše. Nauka obou škol vykazuje podobnosti s presókratovským myšlením na toto téma. Duše je podle názoru obou škol spjata s teplem a dechem a je nositelkou života. Dále jsou představeny přístupy epikúrejců a stoiků ke smrti z etického hlediska a nastíněny jejich odlišné strategie zbavení se strachu z ní.

Autor: Jan HŘIBAL

Název: *Apollónios Dyskolos a jeho spis Peri antónymias. Úvodní studie a komentovaný překlad části textu*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Dagmar Muchnová, CSc.

Obor: řečtina

Počet stran: 213

Předmětem práce je nejvýznamnější starověký gramatik, alexandrijský Řek Apollónios Dyskolos (2. stol. n. l.) a nejstarší z jeho dochovaných spisů, pojednání *Peri antónymias (O zájmenech)*. První částí práce je obsáhlá úvodní studie shrnující jednak základní problematiku (osoba autora, chronologie a dochování spisů), jednak problematiku jazykovou v užším smyslu, tj. Apollóniovu gramatické teorie, základní klasifikace a myšlenkové konstrukce. Druhou část práce tvoří obsahově přesný, avšak formálně volnější překlad, k němuž je zrcadlově přiložen originální text, a detailní komentář k překladu, řešící otázky obsahové i formální.

Autor: Olga JINDROVÁ

Název: *Prvky metadivadla ve vybraných Plautových komediích*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Eva Kuťáková, CSc.

Obor: latina

Počet stran: 97

Práce se snaží nejprve na základě interakce herec-hra-divák popsat vytváření divadelní iluze, následně definuje metadivadlo jako její porušení. Rozlišuje pojem metadivadla a divadla na divadle obecně, posléze konkretizuje Plautovo použití techniky metadivadla a dokumentuje ho na příkladech ze čtyř komedií: *Amphitruo, Aulularia, Cistellaria a Pseudolus*.

Autor: Jan ODSTRČILÍK

Název: *Jak úspěšně studovat ve středověku? Analýza pozdněstředověkého traktátu De modulo studendi (rkp. Olomouc, VK, M I 357) a edice jeho vybraných částí*

Vedoucí práce: doc. Lucie Doležalová, Ph.D.

Obor: latina

Počet stran: 122

Práce se zabývá doposud nezpracovaným traktátem *De modulo studendi* z 2. pol. 15. stol., který pochází z kartuziánského kláštera v Olomouci. V první části práce je obsáhle probrána otázka datace traktátu i rukopisu jako

celku. V prostřední části je shrnut a okomentován obsah jednotlivých kapitol traktátu, který poskytuje obecné rady týkající se studia na univerzitní úrovni. Jeho neznámý autor se dotýká jak jednotlivých vědních disciplín, tak správného postupu při učení a vůbec zdravé studijní životosprávy. V závěru práce je traktát porovnán s jinými podobnými texty a je přiložena kritická edice jeho vybraných částí.

Autor: Ján ORSZÁGH

Název: *Hippokratovský spis O svaté nemoci. Překlad, komentář a úvodní studie*

Vedoucí práce: Mgr. Sylva Fischerová, Ph.D.

Obor: řečtina

Počet stran: 211

Pojednání *O svaté nemoci* je jedním z nejstarších textů hippokratovského korpusu: je nejenom první monografií o epilepsii v dějinách světové literatury vůbec, ale představuje také velmi závažný pokus o vyvrácení magických postupů užívaných (nejen) v léčitelství. Jádrem práce je první překlad tohoto spisu do češtiny. K překladu je připojen rozsáhlý komentář věnovaný jak výkladu textu z filologického i věcného hlediska, tak řadě problémů souvisejících s interpretací díla, mj. otázce souvislostí mezi myšlenkami spisu a současnými lékařskými i filosofickými teoriemi. Úvodní studie stručně shrnuje obsah a význam textu, zabývá se jeho žánrem, dalším působením na pozdější autory a zkoumá otázku autorství a datace textu.

Autor: Ondřej PODAVKA

Název: *Edice vybraných dopisů Bohuslava Balbína a Aloise Hackenschmidta s komentářem a úvodní studií*

Vedoucí práce: PhDr. Martin Svatoš, CSc.

Obor: latina

Počet stran: 128

Práce pojednává o části rozsáhlé korespondence z let 1664-1667 mezi jezuitou Bohuslavem Balbínem a premonstrátem Janem Aloisem Hackenschmidtem, tepelským kanovníkem a ve sledovaném období sekretářem opata Rajmunda Wilferta († 1670). Dochovanou korespondenci tohoto období tvoří 41 Balbínových a 39 Hackenschmidtových dopisů. Práce přináší informace o životě obou mužů, shrnuje obsah jejich dopisů a vyjadřuje se ke vzájemnému vztahu obou korespondentů. Závěrečnou část práce tvoří edice osmi Balbínových a šesti Hackenschmidtových dopisů, opatřených komentářem.

Autor: Alice URBANOVÁ

Název: *Řecké kulinářské umění*

Vedoucí práce: PhDr. Jan Souček, CSc.

Obor: řečtina

Počet stran: 85

Práce podává přehledné shrnutí a kritické posouzení často nejednoznačných antických svědectví o řeckém kuchařském umění od klasického období po císařskou dobu. Jednotlivé spisy jsou řazeny do dvou základních skupin. První skupinu představují díla, která byla sepsána prózou, tedy samotné kuchařské knihy, dále speciální spisy a některá lékařská díla, která se věnují dietetice. Druhou skupinu pak tvoří básnické spisy s gastronomickými náměty. Pozornost je věnována také jídlu jako takovému a složení tehdejší stravy, přičemž celé téma je zasazeno do širšího společenského rámce. Součástí práce je i překlad a komentář vybraných receptů dochovaných u Athénaia.

Disertační práce

Autor: Ivan PRCHLÍK

Název: *Poslední pohané a jejich postavení v christianizovaném římském imperiu*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Václav Marek, CSc.

Obor: dějiny antického starověku

Počet stran: 304

Práce se zabývá především otázkou, do jaké míry se na zániku pohanství v římské říši podílelo násilí ze strany křesťanství; v literatuře totiž bývá tento faktor nepodloženě minimalizován. Pramenné zprávy jsou ale rozporné a takový pohled podporuje jen část z nich. Ostatní mu nejen odporují, ale navíc, jsou-li vztaheny k představě ideálního stavu, který plyne z imperiální legislativy, činí neudržitelným názor, že se jedná jen o nějaké výjimky a excesy. V závěru je odmítnuto, že protipohanská legislativa nebyla v praxi uplatňována a že za doklad tolerantnosti christianizovaného státu lze považovat občasné působení pohanských úředníků v jeho službách či přežívání pohanských kultů i po jejich zákazu – obojí je spíše dokladem „propustnosti systému“.

II.

FF UK v Praze – Ústav pro klasickou archeologii (připravil Ladislav STANČO)

Magisterské diplomové práce

Autor: Michal DYČKA

Název: *Římské okupace Skotska*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 128, 12 komentovaných tabulek, 80 fotografií a vyobrazení

Autor zkoumá římské okupace Skotska v době flaviovské, antoninské a severovské. Tyto fáze jsou hodnoceny na základě historických a především archeologických pramenů, se zvláštním důrazem na lokality, kde je možné doložit přítomnost římských vojsk ve všech zmíněných obdobích. Práce je zasazena do historického, politického i vojenského kontextu římských vojenských operací na území dnešního Skotska a jejím cílem je spojení již dostupných informací a závěrů bádání do ucelenějšího pohledu na způsob obsazení a správy nově nabytých území v uvedených obdobích.

Autor: Robert FREČER

Název: *Římske lampy z pohrebísk Gerulaty (Rusoviec)*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 124, 25 obrazových tabulí

Táto práca pozostáva z katalógu rímskych lúč z pohrebísk Gerulaty. Tvorí ju 16 obrazových lúč, 89 firemných a jeden špeciálny tvar. Lampy sa vyskytovali hlavne na dvoch veľkých žiarových a kostrových pohrebiskách, od posledných dekád 1. storočia po Kr. až po začiatok 3. storočia. Rozbor ikonografie dokladá mytologické aj profánne námety. Opisuje sa výroba, distribúcia a kopírovanie firemných lúč. Je hodnotený pomer lúč k ostatnej hrobovej výbave a ich funkcia v hrobovom inventári; v 2. storočí boli v Gerulate lampy dostupným luxusom vhodným pre romanizovanú spoločnosť. Väčšina lúč má ošúchané dna, niektoré aj obhorený otvor na knôt; väčšina je prepálená z kremečnej hranice.

Autor: Barbora GAVLÁKOVÁ

Název: *Řecké zemědělské farmy v západní a východní části řeckého světa*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 156, 66 obrázků

Práce se zaměřuje na shrnutí dosavadních poznatků o tom, jak v antickém Řecku docházelo k rozdělení zemědělské půdy mezi jednotlivé občany *po-leis*, což bylo jedním z nástrojů k dosažení jejich rovnosti. Pokud jde o zkoumání farem samotných, práce vychází především ze znalostí vývoje zemědělských lokalit v oblasti Krymského poloostrova, Tamanského poloostrova a jižní Itálie s tím, že autorka na jedné straně hledá jejich společné rysy a zároveň regionální odlišnosti. Jelikož se práce dotýká i zemědělství, jsou zmíněny také některé poznatky z oborů paleobotaniky, archeozoologie, palynologie aj., které osvětlují vývoj zemědělské krajiny těchto oblastí.

Autor: Jiří HOLEČEK

Název: *Římské importy v jižní Asii*

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Stančo, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 62, 19 obrázků

Práce shrnuje vývoj námořního obchodu mezi Středomořím, především Římem, a oblastí jižní Asie, především Indií, v období mezi 1. stol. př. Kr. a 4. stol. po Kr. Důraz je kladen především na archeologické doklady obchodu v obou směrech, například na mince nebo obchodované zboží. Dále je použito historických děl za účelem získání přesnějšího geografického a ekonomického kontextu. V práci je srovnáván vývoj námořního obchodu s obchodem po pozemních cestách, zejména po tzv. hedvábné stezce. V závěru práce se autor pokusil vymezit míru vlivu Středomoří na jižní Asii.

Autor: Viktoria CHYSTYAKOVA

Název: *Romanizace venkovského osídlení provincie Thrákie a Moesie Inferior na teritoriu současného Bulharska*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 120, 84 obrázků

Práce je zaměřena na problematiku *villae rusticae* na území Thrákie a Moesie a na romanizační trendy ve zkoumané oblasti. *Villa rustica* reprezentova-

la nový model římského hospodářství, který byl úspěšně adaptován na území obou provincií. Pro lepší pochopení fenoménu *villa rustica* byl sestaven seznam základních lokalit, představujících reprezentativní vzorek pro toto území. Na základě předešlých výzkumů byla vypracována základní typologie tohoto typu vil, která respektuje lokální specifika. Rovněž byla prozkoumána problematika venkovského osídlení (*vici*), které jsou důležitým prvkem pro pochopení vývoje společnosti.

Autor: Jana KOPÁČKOVÁ

Název: *Srovnání villae rusticae na území Provincia Pannonia a Provincia Dalmatia s přihlédnutím k architektonické typologii, chronologii a regionálnímu umístění v 1.-4. stol. a jejich další vývoj v raném středověku*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 113, 116 obrázků

Práce se zabývá problematikou *villae rusticae* na území provincií Dalmatia a Pannonia. Nejprve zkoumá etnicitu původního obyvatelstva regionu, průběh řecké kolonizace, historii četných vojenských střetů s Římany a konečné ustanovení nových provincií. Zevrubně popisuje i jejich historii během čtyř století římské nadvlády a jejich další vývoj v pozdní antice až do 7. stol. Její hlavní část tvoří katalog vybraných lokalit se zevrubným popisem jednotlivých budov *villae rusticae*. Zvláštní pozornost věnuje historii jejich výzkumů, architektuře, vnitřní i vnější výzdobě, chronologii či lokalizaci.

Autor: Martina KRAMEROVÁ

Název: *Pohřební stavby vybraných kmenů severní Afriky v časovém horizontu 4. st. př. Kr. až 5. st. po. Kr.*

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Stančo, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 67, 88 obrázků

Práce se zabývá pohřební architekturou vybraných berberských kmenů severní Afriky (Garamantů a Numidů) od 4. st. př. Kr. do 5. st. po Kr. Po stručné charakteristice kmene Garamantů a jeho historie se práce zaměřuje na garamantské pohřbívání a jeho architekturu, popisuje jednotlivé typy hrobek a především konkrétní památky včetně proporcí a výzdoby. V další části práce se autorka podobným způsobem věnuje kmeni Numidů, stručně se také zabývá národy a stavbami, které funerální stavby a architekturu kmenů

oblasti severní Afriky ovlivnily, a také informuje o památkách, pro něž se tyto hrobky naopak staly vzorem.

Autor: Marcela MAČKOVÁ

Název: *Obytná architektura v západním Černomoří s přihlédnutím k poměrům v severozápadní černomořské oblasti*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 92, 77 obrázků

Práce se zabývá obytnou architekturou v západním Černomoří od 2. pol. 6. stol. do 1. pol. 3. stol. př. Kr., a to převážně na území dnešního Bulharska a v pobřežním pásu Rumunska a Ukrajiny. Lokality v severozápadním Černomoří (např. Olbie, Berezaň) mají (v řeckých koloniích i v jejich okolí) mnohem lépe dochovanou obytnou architekturu než v západním Černomoří. Práce srovnává thrácké a řecké osídlení, charakterizuje jednotlivé lokality a srovnává je mezi sebou, věnuje se též fungování obytné architektury v řeckých městech i v místech obývaných Thráky a v závěru se snaží uchopit vztah kultur Řeků a Thráků, který determinoval vývoj urbanismu ve vnitřní Thrákii.

Autor: Pavla MAŠKOVÁ

Název: *Predikce přechodových cest přes pohoří Stará Planina ve středním Bulharsku (s využitím prostorových analýz v prostředí ArcGIS) s přihlédnutím k poměrům v severozápadní černomořské oblasti*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 65, 61 vyobrazení, 51 map

Práce se věnuje predikci cest v hornatém prostředí masivu Stará planina, konkrétně v centrální části pohoří. Analýza je provedena pomocí analytických prostorových nástrojů v prostředí GIS. Na základě historicky zdokumentovaných spojení jsou použity vybrané nástroje k určení neznámé cesty mezi vybranými osídleními. Mapy různých typů osídlení v různých obdobích byly zpracovány na základě rešerší literatury, ale především na podkladě dat sebraných nově v terénu. Jejich zdrojem byl multidisciplinární projekt TRAP, u jehož zrodu stála konzultantka práce Mgr. Adéla Sobotková. Jedná se především o data z několika sběrových sezón v Kazanlackém regionu v povodí řeky Tundžy.

Autor: Matěj PAVLACKÝ

Název: *Pozdněmínójská sídliště opuštěná či zničená následkem santorinské katastrofy*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 113, 44 vyobrazení

Práce se zabývá pozdněmínójskými sídlišti na Krétě, která byla zničena či opuštěna v důsledku erupce vulkánů na Théře. V první části shrnuje geologické dějiny Kréty, Théry a přilehlé oblasti. Rekapituluje výzkum v oblasti relativní a zejména absolutní chronologie, kde se odborníkům stále nepodařilo přesvědčivě určit datum výbuchu této sopky, a tím také možnost stanovit pevnou absolutní chronologii pozdější doby bronzové nejen v Egejské oblasti. Je popsán výbuch vulkánů v pozdněmínójské době IA, který dle výzkumů vyvolal zemětřesení a následné vlny tsunami a zřejmě měl dopad na obyvatelstvo a osídlení nedaleké Kréty, zejména v pobřežních oblastech severovýchodní části ostrova.

Autor: Katarína RAŠOVCOVÁ

Název: *Antické tradície v diele Johna Williama Waterhousea*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bažant, CSc.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 79, 128 vyobrazení

Práca sa venuje spracovaniu vybraných tém v diele J. W. Waterhousea (scény z každodenného života, dolce farniente, historická maľba, vodné mýty a antické ľúbostné mýty) a jej cieľom je definovať vplyv antickej tradície na jeho tvorbu. Výber tém sa opiera o módné preferencie zobrazovania antickej tvorby v 19. a na počiatku 20. storočia. Maliarove obrazy sú porovnávané s tvorbou jeho súčasníkov a nasledovníkov vo viktoriánskom Anglicku a čiastočne aj v kontinentálnej Európe. Záverečné kapitoly práce sumarizujú celkový obraz tvorby J. W. Waterhousea a zameriavajú sa na vyzdvihnutie postupov a špecifických výrazových prostriedkov, ktoré maliar opakovane používa.

Autor: Veronika SALÁŠKOVÁ

Název: *Římský limes v Noriku a Pannonii*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 84, 17 tabulek v příloze

Práce popisuje vznik a vývoj římského limitu v provinciích Noricum a Pannonie. Nejprve shrnuje prameny, historii a rozvoj limitu obecně, včetně jednotlivých typů fortifikací, jejich vývoje a jednotek římské armády od počátku vývoje limitu až po jeho zánik. Poté se zaměřuje na úseky limitu v Noriku a Pannonii. Součástí práce je i obrázkový katalog.

Autor: Juraj SARKISJAN

Název: *Orientální kultury v Noriku počas období principátu*

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Titz, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 151, 25 obrázků, 3 mapy

Hlavním tématem práce jsou orientální, syrsko-anatolské kultury, které zasáhly a také ovlivnily domácí obyvatelstvo a další náboženství v provincii Noricum. Práce se také věnuje jejich původu a způsobu, jakým se do římské říše dostaly. Zaměřuje se na období principátu kvůli svému primárnímu cíli: přiblížit spíše příchod těchto kultů do dané provincie a také problematiku jejich šíření, než jejich úpadek. Práce je také doplněna katalogem, který obsahuje informace o všech předmětech, které se syrsko-anatolskými kultury souvisejí.

Autor: Kateřina SVOBODOVÁ

Název: *Vznik a vývoj zobrazení Buddhy a bodhisattvy v gandhárském umění*

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Stančo, Ph.D.

Obor: klasická archeologie

Počet stran: 168, 515 obrázků

Práce věnuje pozornost ikonografii raněbuddhistického umění v Indii, zejména v oblasti starověké Gandháry. Sleduje vývoj zobrazení Buddhy a bodhisattvy od anikonického obrazu až do vytvoření antropomorfní podoby za vlády Kušanů. Nastihuje vliv helénistického světa na vznik této podoby a zároveň se snaží poskytnout přehled o prolínání symbolických a stylistických prvků jednotlivých oblastí, jakož i o jejich následném rozvinutí v pozdějším buddhistickém umění.

Autor: Petra TUŠLOVÁ

Název: *Systematical Field Survey in South Uzbekistan (Systematická povrchová prospekce v jižním Uzbekistánu)*

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Stančo, Ph.D.

Obor: klasická archeologie Počet stran: 84, 67 obrázků, 14 tabulek s kresbami

Anglicky psaná práce shrnuje výsledky dvouletého projektu, který proběhl v šerabádsském okrese v jižním Uzbekistánu. Výzkum byl zaměřen na systematickou povrchovou prospekci v bezprostřední blízkosti pahorků vzniklých dlouhodobým osidlováním, které se ve Střední Asii nazývají *tepa*. Bylo zkoumáno pět rozdílných oblastí za účelem stanovení rozsahu původního osídlení a jeho datace. Práce byla realizována za pomoci satelitních snímků v kombinaci s topografickými mapami. Informace získávané při prospekci byly zaznamenány do GIS aplikace pomocí zařízení PDA a vyhodnocovány v počítači. Výsledky povrchové prospekce byly ověřeny pomocí doplňkových metod testovacích sondáží a celkových sběrů.

Disertační práce

Autor: Petr JURINA

Název: *Antická souhvězdí jako kulturní fenomén*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Bouzek, DrSc.

Obor: klasická archeologie Počet stran: 118, 70 obrazových tabulek

Práce pojednává o původu astronomické tradice, zachycené v antických spisech. Sleduje spojení souhvězdí s postavami a příběhy řecké mytologie, doložené především v básni *Fainomena (Jevy na nebi)* Aráta ze Sol. Počátky systému dělicího hvězdnou oblohu na 48 částí hledá autor v dobách do mnohem dávnějších, a to před 7-6 tisíci lety v oblasti Blízkého východu. Tyto závěry potvrzují i četná nová zjištění – zřetelné odrazy této starobylé tradice jsou patrné nejen v kosmologicko-astronomických (resp. astrologických) aspektech života starověkých kultur, ale též v archeologicky odhalených paleoastronomických konstrukcích a dalších nálezích z prostředí prehistorické Evropy.

III.
FF MU v Brně – Ústav klasických studií
(připravila Jitka ERLEBACHOVÁ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Hana COUFALOVÁ

Název: *Vojenské umění a diplomacie Alexia I. Komnena v podání Alexiady*

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Markéta Kulhánková, Ph.D.

Obor: novořecký jazyk a literatura

Počet stran: 80

Práce se zabývá vojenstvím a diplomacií byzantského císaře Alexia I. Komnena v podání *Alexiady*, díla jeho dcery Anny Komneny. Jejím cílem je porovnat věrohodnost informací uvedených v *Alexiadě* s dalšími dobovými prameny i fakty uváděnými v moderní odborné historické literatuře a následně určit, zda se Anna Komnena dopustila záměrných nepřesností, a pokud ano, z jakých důvodů.

Autor: Zuzana ČEPELÁKOVÁ

Název: *Preneóterická poezie*

Vedoucí práce: Mgr. Katarína Petrovičová, Ph.D.

Obor: latinský jazyk a literatura (+ učitelství LJ)

Počet stran: 88

Název preneóterická poezie a preneóterici je odvozen od římské básnické školy tzv. neóteriků z 1. stol. př. n. l. Mezi preneóteriky počítáme sedm autorů, a to Q. Lutatia Catula, Valeria Aeditua, Porcia Licina, Laevia, Gnaea Matia a Sueia, kteří etablovali do římského básnictví milostný epigram a didaktickou poezii a experimentovali se slovy i metry. O jejich životě (s výjimkou Q. Lutatia Catula) nemáme takřka žádné informace a jejich tvorba je zachována pouze fragmentárně. Práce se pokouší poznatky o preneótericích shrnout, zařadit jejich tvorbu do literárního i historického kontextu, informovat o způsobu zachování jejich tvorby a zhodnotit jejich vliv na římskou poezii ve svém celku.

Autor: Markéta MELOUNOVÁ

Název: *Obraz násilí ve vybraných dílech křesťanské latinské literatury 4. a počátku 5. století*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc.

Obor: latinský jazyk a literatura

Počet stran: 82

Práce zkoumá obraz násilí a krutosti v dílech tří autorů křesťanské latinské literatury pocházejících z 4. a počátku 5. stol. po Kr., která byla zvolena na základě odlišné žánrové příslušnosti: v Lactantiově *De mortibus persecutorum*, Prudentiově *Psychomachii* a *Vita Ambrosii* Paulina z Milána. Díla na jedné straně čerpají z literární tradice, což je v případě Lactantia zejména římská historiografie, epika u Prudentia a rodící se hagiografie u Paulina. Na straně druhé jsou vybrané spisy zcela v souladu s tendencí zvyšujícího se násilí v pozdněřímské společnosti a jejím zákonodárství. Cílem práce je důkladná analýza odlišného žánrového kontextu, v němž se násilí objevuje, a jeho funkcí.

Autor: Radka ŘÍMANOVÁ

Název: *Adaptace mytologických motivů z Homérovy Odysseie ve vybraných dílech řeckých autorů 20. století (K. P. Kavafis: Ithaki, G. Seferis: Mythistorima)*

Vedoucí práce: Mgr. Nicole Votavová Sumelidisová

Obor: novořecký jazyk a literatura

Počet stran: 71

Práce se zabývá adaptacemi mytologických motivů z Homérovy *Odysseie* ve vybraných dílech řeckých autorů 20. století, konkrétně v básni *Ithaki* od K. P. Kavafise a v básnické sbírce *Mythistorima* od G. Seferise. Cílem práce je analyzovat a charakterizovat způsoby využití mytologické látky v těchto dílech.

Autor: Jan SLÍVA

Název: *Vidění mimozemských světů v literatuře latinského středověku*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc.

Obor: latinský jazyk a literatura

Počet stran: 94

Práce se zabývá specifickým středověkým literárním žánrem – viděním (*visio*), který obvykle zachycuje cestu člověka na onen svět, probíhající zpra-

vidla během spánku či extáze. První část se věnuje problematice *visiones* v obecnější rovině. Sleduje jejich historický vývoj, prezentuje nejvýznamnější autory a díla a snaží se nastínit pozadí jejich vzniku. Dále upozorňuje na některé zvláštnosti tohoto žánru i na jeho topiku. Druhá část, postavená již pouze na studiu pramenů, se pak úžeji zaměřuje na postavu průvodce v těchto viděních. Zkoumá jeho charakter, vlastnosti, vztah k vizionáři a úkoly, které vykonává.

Disertační práce

Autor: Veronika ČERNUŠKOVÁ

Název: *Interpretace Horského kázání v díle Klementa Alexandrijského*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Antonín Bartoněk, DrSc.

Obor: klasická filologie

Počet stran: 222

Práce se zabývá Klementovým porozuměním biblickému textu v pasáži nazývané Horské kázání (Mt 5-7), obsahuje rejstřík Klementových citací, adaptací, aluzí a volných aluzí na tuto pasáž Matoušova evangelia a hodnotí způsob a důrazy Klementovy interpretace tohoto textu.

Autor: Marie OKÁČOVÁ

Název: *Centones Vergiliani: intertextuální analýza antických centonárních epyllií s mytologickou tematikou*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Daša Bartoňková, CSc.

Obor: klasická filologie

Počet stran: 319

Předmětem práce jsou pozdněantické vergiliovské centony, skladby „sešit“ z fragmentů Vergiliový poezie, které se v novém kontextu stávají součástí nového významového horizontu i žánrového kódu. V centru pozornosti je sedm mytologických epyllií dochovaných v kodexu Salmasianus souboru *Anthologia Latina* (*Narcissus, Iudicium Paridis, Hippodamia, Hercules et Antaeus, Progne et Philomela, Europa a Alcesta*). Metodologické východisko analýzy zmíněných textů představuje teorie intertextuality. Komparativní rozbor předmětné části centonární produkce směřuje k odhalení charakteristických prvků její intertextuální koncepce a k rozpoznání inherentní kvality této formy recepce paradigmatického modelu Vergiliový poezie.

Autor: Jana STEKLÁ

Název: *Starořecká slovesa denotující pohlavní styk*

Vedoucí práce: prof. PhDr. Antonín Bartoněk, DrSc.

Obor: klasická filologie

Počet stran: 204

Cílem práce bylo vyhledání ve všech dochovaných starořeckých literárních textech co největšího počtu sloves označujících pohlavní styk, určení jejich stylistického zabarvení a navržení funkčního a adekvátního překladu do češtiny. Bylo excerpováno celkem 110 lexémů prokazatelně používaných pro heterosexuální vaginální styk. Tato slovesa byla rozdělena do 7 skupin podle společného sémantického pole (verba propria, slovesa označující chůzi, pohyb, kontakt, spaní, vlastnictví a obecnou činnost). Závěrečná analýza sleduje rozdíly mezi nimi, a to jednak v rovině času, žánrového zařazení, frekvence, kolokability a expresivity.

IV.

FF UP v Olomouci – Katedra klasické filologie (připravila Ivana KOUČKÁ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Jan KLEGA

Název práce: *Pharetra fidei contra Iudeos*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D.

Obor: latinská filologie

Počet stran: 104

Jádro práce tvoří transkripce, první český překlad a komentář anonymního protizidovského dialogu *Pharetra fidei contra Iudeos (Toulece víry proti Židům)*, pocházejícího z první poloviny 14. století. Autor pracoval s jeho štrasburským vydáním z roku 1490. Teoretická část je věnována dějinám židovských komunit v Německu, v jejichž prostředí dialog vznikl, tradici a klasifikaci středověkých protizidovských dialogů a začlenění předkládaného spisu do jejich kontextu.

Autor: Tereza KONAROVSKÁ

Název práce: *Překlad Senekovy tragédie Hercules furens do češtiny s předmluvou, poznámkami a komentářem*

Vedoucí práce: PhDr. Jan Janoušek, Ph.D.

Obor: latinská filologie

Počet stran: 94

Hlavním cílem práce bylo do češtiny poprvé přeložit a komentovat Senekovu tragédii *Hercules furens* (*Šílící Héraklés*). Ve svém překladu se autorka vyhnula použití verše a převedla antická metra do lyrizované prózy. Samotnému překladu doprovázenému latinským textem originálu předchází několik teoretických kapitol, jejichž obsahem je srovnání tvorby Eurípida a Seneky, jejich stručné životopisy spolu s přehledem literární tvorby a kapitola o Héraklovi jako o populárním hrdinovi inspirujícím literární tvorbu antiky i novověku.

Autor: Lukáš RAK

Název práce: *Minucius Felix: Octavius*

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Šubrt, Ph.D.

Obor: latinská filologie

Počet stran: 75

Práce předkládá nový český překlad latinského apologetického spisu Minucia Felika *Octavius*. Překlad je doplněn poznámkovým aparátem, který usnadňuje pochopení některých aspektů římského náboženského života a římských institucí a seznamuje s důležitými postavami antického intelektuálního a politického života, o nichž je v textu zmínka. V úvodu práce se nachází literárněhistorická studie podávající základní informace o životě autora přeloženého spisu a zařazující dialog do širšího kontextu antické apologetické literatury.

Autor: Karel SÝKORA

Název práce: *Protižidovské postoje v klasickém starověku a v raném středověku*

Vedoucí práce: doc. PhDr. Lubor Kysučan, Ph.D.

Obor: latinská filologie

Počet stran: 67

Práce si klade za úkol analyzovat důvody vzniku a rozvoje antisemitských postojů ve starověkém Řecku a Římě a jejich pokračování v době raného

středověku. Skládá se z několika základních částí věnovaných dějinám Židů a dějinám vztahů mezi křesťany a Židy ve starověku. Těžiště práce je třeba vidět v kapitolách, kde autor analyzuje antické a raněkřesťanské prameny a na základě jejich interpretace i vlastního překladu se pokouší o analýzu sledovaného jevu.

Autor: Jan WĄTROBA

Název práce: *Křesťané v historiografickém díle Ammiana Marcellina*

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Šubrt, Ph.D.

Obor: latinská filologie

Počet stran: 84

První část práce obsahuje přehled základních fakt o životě a působení Ammiana Marcellina, další se zaměřuje na jeho monumentální historiografické dílo *Res gestae*. Ve třetí kapitole autor podává kontury vývoje vztahu většinové pohanské společnosti ke křesťanské minoritě od 2. stol. až po Ammianovu dobu a velkou pozornost při tom věnuje zejména postavě Juliana Apostaty. Do čtvrté kapitoly je soustředěno vlastní jádro práce, analýza vybraných pasáží Ammianova díla a charakteristika historikova poměru ke křesťanům a křesťanství.

V.

FF UP v Olomouci – Katedra historie

(připravila Ivana KOUČKÁ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Zuzana ANTLOVÁ

Název práce: *Reflexe antiky v zámeckých zahradách na Moravě*

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Koučková

Obor: historie

Počet stran: 113

První kapitola práce se zabývá zahradami ve starověku s důrazem na detailnější rozbor římských zahrad. Ve druhé a třetí kapitole se autorka věnuje zahradám od středověku do současnosti, a to jak v Evropě, tak v českých zemích, a snaží se kromě jejich typických rysů postihnout odkaz antiky v zahradním umění jednotlivých historických období. Stěžejní část diplomové

práce přináší popis vybraných zámeckých zahrad na Moravě (Brodek u Prostějova, Doloplazy u Prostějova, Holešov, Kroměříž, Loučná nad Desnou, Lysice, Slavkov u Brna, Lednicko-valtický areál) a zamyšlení nad reflexí některých antických prvků v jejich kompozici i architektonické a sochařské výzdobě.

Autor: Kateřina DŘEVIKOVSKÁ

Název práce: *Antika na stránkách českých časopisů v letech 1918-1938*

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Koucká

Obor: historie

Počet stran: 103

Práce se věnuje antice v českých časopisech v uvedeném období a přínosu časopisů pro vývoj české klasické filologie. Autorka excerpovala hlavní české časopisy, které přinášely články s antickou tematikou, a srovnávala jejich obsah a zaměření na určitý okruh čtenářů. Zaměřila se i na autory různých typů příspěvků (článků, studií, úvah, recenzí, zpráv) a snažila se zjistit, jakou roli hrály časopisecké články v jejich odborné profilaci. V poslední části se koncentrovala na „velká“ témata klasické filologie, kterými se časopisy v meziválečném období zabývaly.

VI.

FF UK v Bratislave – Katedra klasickej a semitskej filológie (pripravila Ludmila BUZÁSSYOVÁ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Ján CHVOSTÁČ

Názov: *Pavol Valaský: Conspectus rei publicae litterariae in Hungaria (preklad a komentár vybranej časti)*

Vedúci práce: PhDr. Alexandra Dekanová

Odbor: klasická filológia

Počet strán: 65

Conspectus rei publicae litterariae in Hungaria ab initiis regni usque ad nostra tempora delineatus je príručkou o histórii uhorskej vzdelanosti. Autor preložil paragrafy 1, 2, 11, 12, 15, 19, 27-29 z druhej časti prvého oddielu tak, aby najlepšie ilustrovali žáner *historia litterata*, teda históriu vzdelanos-

ti v celej jej šírke, nielen ako užšiu literárnu históriu v našom chápaní. Jednotlivé paragrafy sa okrem úvodu o vplyve Moháčskej bitky na kultúru venujú oblastiam ako podporovatelia vzdelanosti, univerzity, gymnáziá, kníh-tlačiarne, fundácie, konvikty a semináre, kníhkupectvá, periodiká, lekárske objavy. Druhá časť sa venuje životu a dielu Pavla Valaského a podáva komentár prekladaných častí.

Autor: Michaela JURÁKOVÁ

Názov: *Právne pozadie prenasledovania náboženských a vzdelaneckých spoločenských v antickom Ríme*

Vedúci práce: doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 62

Autorka svoju prácu člení na tri časti – v prvej sa venuje problematike rímskeho náboženstva, jeho charakteru a miestu v rímskej spoločnosti, následne tiež vzniku a vývoju právnej normy a vzťahu koncepcií *fas* a *ius*. V druhej časti sa v krátkosti zameriava na spoločenstvá a ich organizáciu v antickom Ríme, neskôr sa zaoberá ich vnútornou štruktúrou a organizáciou. Tretia časť sa už podrobne venuje otázkam náboženskej tolerancie v starom Ríme a predovšetkým konkrétnym príkladom regulácie života určitého spoločenstva zo strany štátu.

Autor: Ivan LÁBAJ

Názov: *K otázkam vidu v latinčine*

Vedúci práce: Mgr. Ľudmila Buzássyová, Ph.D.

Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 67

Práca syntetizuje myšlienky a stanoviská vedúce k pochopeniu javov vidu a aspektu, ktoré sa v latinčine prejavujú v jej jazykovej histórii i v jej synchronnom stave v klasickom období. Pokrýva jednak hľadisko prehistorické – východiskový stav v ide. prajazyku, jednak rannú latinskú históriu (rezíduá vnímania vidu, napr. stopy v rozlišovaní dvoch typov prohibítivu na nápisoch archaického obdobia a v Plautových komédiách), názory rímskych gramatikov a aktuálne moderné pohľady na latinskú jazykovú synchroniu s ohľadom najmä na syntaktické javy, u ktorých prichádza do úvahy možnosť interpretovať ich s pomocou kategórie vidu.

Autor: Zuzana MOLNÁROVÁ
Názov: *Epistulae Johannis Lemovicensis*
Vedúci práce: PhDr. Alexandra Dekanová
Odbor: klasická filológia

Počet strán: 109

Cieľom práce bol prepis, preklad a výklad rukopisu diela *Iohannis Lemovicensis Morale somnium Pharaonis*, ktoré sa nachádza na konvolúte 78 v knižnici bratislavskej kapituly. Práca sa delí na šesť celkov, v prvom sa venuje autorovi, Jánovi Lemovickému, jeho životu s odbočkou o cisterciánskom ráde, jeho dielu a navarrskému kráľovi Theobaldovi, ktorý je adresátom Jánových listov. Druhá časť má nadpis Kodikologický a paleografický rozbor, ponúka však aj textovú tradíciu diela. Tretia časť je venovaná samotnému dielu, v podkapitole *Edičná poznámka* autorka oboznamuje s metódou zvolenou pri prepise textu. Nasleduje prepis diela, preklad vybraných častí a analýza textu.

Autor: Zuzana ŠEDOVÁ
Názov: *Frazeologizmy Plautových komédií*
Vedúci práce: Mgr. Ľudmila Buzássyová, Ph.D.
Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 73

Práca sa venuje analýze slovných spojení vybraných z troch Plautových komédií (*Aulularie*, *Asinarie* a *Mostellarie*), ktorá vedie k rozhodnutiu, či v prípade toho-ktorého spojenia možno hovoriť o frazeologizme z pozícií vopred stanovenej metodológie. Analýza je postavená na metodológii *Slovenskej frazeológie* Jozefa Mlaceka, ktorú autorka modifikuje pre potreby latinčiny ako mŕtveho jazyka. Vybrané frazeologické jednotky sú potom klasifikované do skupín s dôrazom na tie kritériá, ktoré sú relevantné aj v mŕtvom jazyku.

Dizertačná práca

Autor: Barbora MACHAJDÍKOVÁ

Názov : *Festi Sabellica et Tyrrhenica. Recherches linguistiques et philologiques sur les lexèmes présentés comme sabelliques ou étrusques dans le De verborum significatu de Verrius Flaccus d'après les extraits de ses successeurs (Festus, Paul Diacre)*

Vedúci práce: prof. PhDr. Daniel Škoviera, Ph.D.

Konzultant: Univ.-Prof. Dr. Heiner Eichner

Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 192

V práci sa podrobujú analýze tie z lexém diela *De verborum significatu*, ktoré ich autor označil za italské alebo etruské s cieľom určiť mieru vierohodnosti jeho tvrdení o jazykovom pôvode týchto hesiel. Výskum sa zamierava na 35 lexém tohto charakteru, ktoré sú spracovávané pomocou metódy porovnávacej indoeurópskej gramatiky a filologickej analýzy s prihliadnutím na sociolingvistický aspekt informácií Verria Flacca. Napokon sa získané výsledky kriticky zhodnocujú a podávajú sa možné vysvetlenia motivácie rozhodnutí Verria Flacca pri určovaní pôvodu jeho glos.

VII.

FF UK v Bratislave – Katedra všeobecných dejín (pripravil Pavol VALACHOVIČ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Adam RADA

Názov: *Cisár Tibérius v rímskej historiografii*

Vedúci práce: doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Odbor: všeobecné dejiny

Počet strán: 92

Autor predstavuje osobnosť cisára Tibéria, analyzuje súkromný život i verejnú činnosť cisára. Ukazuje, ako Tibériovu činnosť opisovali a interpretovali autori v staroveku a následne ako ho interpretovali moderní autori. Poslednú časť práce tvorí porovnanie Tibéria s inými „zlými“ cisármi, aby posúdila jeho činnosť v širšom kontexte.

Autor: Juraj HRICA

Názov: *Zmluvy Makabejcov so Sparťanmi v kontexte rímskej politiky voči helenistickému východu*

Vedúci práce: doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Odbor: všeobecné dejiny

Počet strán: 93

Autor si všíma zmluvy medzi Makabejskými a Sparťanmi v 1. storočí pred n. l., ako sa o nich zachovali správy v 1. knihe Makabejských. Snaží sa zistiť, čo je skutočnosť a čo fikcia, prečo vznikli tieto zmluvy alebo fikcie o nich. Porovnáva ich s rímskou politikou v 1. storočí pred n. l. voči krajinám helenistického sveta. Cieľom práce bolo pokúsiť sa zodpovedať otázku autenticity týchto listov a ich miesta v konfrontácii judaizmu a helenizmu.

Dizertačná práca

Autor: Daniela ROŠKOVÁ

Názov: *Obraz ženy v rímskej spoločnosti na základe latinských náhrobných nápisov*

Vedúci práce: doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Odbor: všeobecné dejiny

Počet strán: 162. + príloha 10 s.

Práca spracúva tému postavenia žien v rímskej spoločnosti na základe latinských náhrobných nápisov z mesta Rím v období konca rímskej republiky a v rímskom princípáte. Poznatky dopĺňa informáciami z literárnych prameňov. Autorka predstavuje špecifiká práce s epigrafickým materiálom, možnosti datovania náhrobkov, identifikácie osôb podľa mena a podľa postavenia. Zameriava sa na osoby z nižšej spoločnosti. Poukazuje na niektoré aspekty, ktoré sú najlepšie zachytené na náhrobných nápisoch: rodina, manželstvo a jeho rôzne formy, sociálne postavenie rímskej spoločnosti (otroci, prepustenci, plnoprávni občania), povolania, vek, vzťahy a city medzi manželmi.

VIII.

FF TU v Trnave – Katedra klasických jazykov

(pripravila Erika JURÍKOVÁ)

Magisterské diplomové práce

Autor: Erika KUČÁKOVÁ

Názov práce: *Recepcia antického rečníckeho umenia v barokových rétorikách (forma chválorečí v diele Novus candidatus rhetoricae)*

Vedúci práce: Mgr. Nicol Sipekiová, Ph.D.

Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 59

Autorka sa v rámci širokej platformy rečníckeho umenia zamerala na praktickú stránku oslavného druhu rečenia. Za cieľ práce si stanovila objasniť, akým spôsobom a na základe akých kritérií sa chváloreč mala skladať. Základným prameňom výskumu bola učebnica rétoriky francúzskeho jezuitu F. Pomeya *Novus candidatus rhetoricae*, a to kapitola *Laudationis forma*. Práca je koncipovaná tak, že autorka sa najprv zaoberá rétorikou ako školskou disciplínou v jezuitskom vzdelávaní. Na to nadväzuje kapitola tvoriaca jadro práce, v ktorej podáva preklad a interpretáciu vybranej kapitoly so zameraním na ozdoby pri chválorečení, rôzne vzory chválorečí, teóriu panegyriky a rôzne druhy chválorečí.

Autor: Lucia MEKIŇOVÁ

Názov práce: *Apicius Caelius – De re coquinaria*

Vedúci práce: Mgr. Erika Juríková, Ph.D.

Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 77

Predmetom skúmania sa stala kuchárska kniha zo 4. storočia zachycujúca súbor kuchárskych predpisov a receptov, ktoré zozbieral Apicius Caelius. Zbierka sa skladá z desiatich kníh, autorka si na preklad zvolila prvé štyri. Nosnej kapitole s prekladom vybranej časti predchádza pohľad na stredovekú kuchyňu a výklad o otázkach stredovekého menu, hostiny a histórie stolovania vo všeobecnej rovine. Latinský text receptov, ktorý sa vyznačuje jednoduchou štylizáciou a použitými gramatickými konštrukciami, predstavuje jadro práce. Dopĺňa ho stručný jazykový rozbor prekladaného diela,

v ktorom predstavoval veľkú výzvu hlavne preklad a výklad názvu surovín odporúčaných na prípravu.

Autor: Lenka PADYŠÁKOVÁ

Názov práce: Tyrnavia crescens. *Panegyrik Štefana Čibu venovaný Petrovi Pázmaňovi*

Vedúci práce: Mgr. Jozef Kordoš

Odbor: klasické jazyky

Počet strán: 65

Súbor slávnostných rečí *Tyrnavia crescens* zatiaľ nebol podrobený systematickej analýze a interpretácii. Autorka si za predmet skúmania zvolila panegyrik venovaný Petrovi Pázmaňovi, zakladateľovi a budovateľovi Trnavskej univerzity. Ide o promočnú tlač zo začiatku 18. storočia z produkcie Trnavskej univerzity, na ktorej autor ako profesor humanitných vied krátko pôsobil. Hlavným cieľom práce bol preklad a výklad vybraného panegyrika na báze teoretického výkladu o charakteristických znakoch panegyrika od antiky po stredovek. Osnovu práce tvoria štyri kapitoly, pričom posledná je nosnou časťou práce s prekladom a rozborom diela.